

บทที่ 1

บทนำ

เป็นที่ตระหนักกันอยู่แล้วว่า ปัญหาอาชญากรรมนั้นเป็นปัญหาซึ่งก่อความเดือดร้อนมิใช่เพียงผู้หนึ่งผู้ใดเท่านั้น หากแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม จึงถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องช่วยกันสอดส่องดูแลให้สังคมของตนอยู่อย่างสงบร่มเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมนั้น เป็นปรากฏการณ์ของสังคมซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยความเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะในแง่ของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้นถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่บ้านเมืองซึ่งมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอยู่แล้วก็ตาม แต่ก็เป็นที่ทราบกันว่า ปัญหาอาชญากรรมจะเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใดนั้น ยากที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองจะควบคุมดูแลได้ทั่วถึง เนื่องจากสาเหตุปัจจัยซึ่งก่อให้เกิดอาชญากรรมนั้นมีสาเหตุซึ่งอยู่นอกเหนือการบังคับของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองรวมอยู่ด้วย ประกอบกับในสังคมประชาธิปไตยซึ่งเป็นนิติรัฐนั้น ถือเป็นที่หน้าที่ของทุกคนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองอีกทางหนึ่ง การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงจะได้ผลอย่างแท้จริง อีกทั้งปัญหาอาชญากรรมนั้น สภาพความรุนแรงและความเร่งด่วนของปัญหามีลำดับที่จะต้องแก้ไขไม่เท่ากัน ดังนั้นปัญหาในบางเรื่องจึงต้องเร่งระดมสรรพกำลังเจ้าหน้าที่ดำเนินการโดยรีบด่วน ด้วยเหตุนี้จึงต้องหามาตรการบางอย่างเป็นเครื่องมือเพื่อกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่งานเข้าสอดส่องดูแลอย่างรีบด่วนและจริงจัง

ด้วยความจำเป็นที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและบุคลากรของฝ่ายบริหาร กอปรกับมีความจำเป็นที่รัฐจำต้องเร่งระดมเจ้าหน้าที่เพื่อคลี่คลายปัญหาอาชญากรรมบางเรื่อง ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการนำเอามาตรการบางอย่างมาเป็นมาตรการเสริม ในลักษณะเป็นเครื่องมือ (Instrument) เพื่อจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และเร่งระดมเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

โดยริบถ้วน เช่นมาตรการเรื่องการให้สินบนนำจับในกฎหมายบางเรื่อง แต่อย่างไรก็ดีการนำเอามาตรการต่าง ๆ มาใช้บังคับในทางกฎหมายนั้น หากขาดการศึกษาและวิจัยให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบของการนำเอามาตรการดังกล่าวมาใช้อย่างถ่องแท้แล้วจะทำให้มาตรการดังกล่าวอยู่ในสภาพเสมือนดาบสองคม กล่าวคืออาจมีทั้งคุณและโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปล่อยให้ การบังคับใช้เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยขาดมาตรการควบคุม ตรวจสอบโดยรอบคอบแล้วแทนที่จะเกิดคุณแต่อาจก่อให้เกิดผลร้ายโดยมีการบิดเบือนอำนาจการเลือกปฏิบัติกระทบต่อเสรีภาพต่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้บริสุทธิ์ได้โดยง่าย

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยที่ปัญหาการติดตามตัวผู้กระทำผิดนับว่าเป็นปัญหาที่แก้ไขยากที่สุดของกระบวนการทางอาญาของทุกประเทศ การนำตัวผู้กระทำผิดมาให้ได้ยังอยู่ในอัตราต่ำ จากการสำรวจพบว่าอัตราการกระทำผิดที่ไม่รู้ถึงตำรวจ¹ (unreported crime) ยังมากกว่าความผิดที่รู้ถึงตำรวจ (reported crime) และในจำนวนความผิดที่รู้ถึงตำรวจนี้ยังไม่อาจติดตามตัวผู้กระทำผิดหรือได้ตัวผู้กระทำผิด แต่ขาดหน্যানหลักฐานก็ยังมีอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการนำเอามาตรการเรื่องสินบนนำจับมาเป็นเครื่องมือในทางกฎหมาย (legal instrument) เพื่อค้นหาและติดตามตัวผู้กระทำผิดแต่โดยที่มนุษย์เราจะไม่สามารถสร้างกฎหมายกฎเกณฑ์ใดได้ละเอียดพอที่จะแก้ปัญหาอาชญากรรมได้ทั้งหมด² การใช้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹National Institute of Mental Health Center for studies of Crime and Delinquency U.S.A. Crime and Justice : American Style, 30-31 pp.

²มรุธา วัณนะชีวะกุล, "เอกสารประกอบคำบรรยายวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบ" (กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 3-5.

มาตรการการบังคับทางกฎหมายจึงต้องปล่อยเป็นดุลพินิจของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมายใน ส่วนของการบังคับใช้มาตรการสินบนนำจับในหลักการน่าจะทำให้อาชญากรรมลดลง การกลับ กลายเป็นว่าปัญหาอาชญากรรมกลับเพิ่มขึ้น จึงมีเหตุอันควรสงสัยว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่น นั้นแต่กรณีดังกล่าวก็ยังมีได้มีผู้ทำการวิจัยปัญหานี้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงจะทำการวิจัยปัญหานี้ โดยกระจำจ้งชัดเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุ และให้ได้ข้อเสนอนแนะแนวทางแก้ไขปัญหาล ดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการเกี่ยวกับการให้สินบน นำจับของไทยโดยทั่วไป ในกรอบของทฤษฎีและกฎหมาย โดยเปรียบเทียบกับแนวคิดและ ทฤษฎีของต่างประเทศ เพื่อให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาล เกี่ยวกับการให้สินบนนำจับ โดยทั่วไป
2. เพื่อนำเอาผลการศึกษาในข้อ 3.1 ูปมานาวิเคราะห์แบบเจาะลึกศึกษา แนวคิดระบบโครงสร้าง การบริหารจัดการสินบนนำจับตามกฎหมายจรรยาบรรณกว่ามี ปัญหาหรือไม่ และหากพบว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติแล้ว จะมีแนวทางแก้ไขปัญหาล อย่างไรบ้าง
3. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงปัญหาอันเกิดจาก ผลกระทบของการให้สินบนนำจับต่อ กระบวนการยุติธรรมทางอาญา
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบ ของการให้สินบนนำจับต่อการคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน
5. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและผลกระทบของการให้สินบนนำจับอาชญากรรมอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเพื่อที่จะพิสูจน์ความจริงที่ว่า การกำหนดหลักเกณฑ์การให้ สินบนนำจับในคดีอาญาไว้ในกฎหมายอาญาบางฉบับ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สินบนนำจับเป็น แรงจูงใจให้เจ้าพนักงานและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกันทำให้การป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรมได้ผลอย่างเต็มที่นั้น จำต้องเป็นกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ประชาชนโดยสมบูรณ์ มิใช่ขึ้นอยู่กับอำเภอใจของรัฐาธิปไตยฝ่ายเดียว ตลอดจันต้องมีมาตรการควบคุมมิให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจแสวงหาประโยชน์จากสินบนนำจับโดยมิชอบก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชน รวมทั้งต้องมีให้สินบนนำจับเป็นปัจจัยก่อให้เกิดผลกระทบต่อการชดเชยการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งจะทำให้การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนพลเมืองต้องเบี่ยงเบนไปด้วย

ในการค้นคว้า ผู้ค้นคว้าประสงค์จะวางหลักเกณฑ์ในเรื่อง "การให้สินบนนำจับในคดีอาญา" (Reward for arrest in Criminal Offences) โดยพิจารณาจากกฎหมายว่าด้วยการให้สินบนนำจับในคดีอาญาของไทย เปรียบเทียบกับหลักการและแนวคิดของกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น โดยใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ Documentary research ในส่วนของกฎหมายไทยจะศึกษาจากประมวลกฎหมายตำรวจกฎหมาย และคำพิพากษาของศาล การศึกษาใช้วิธี Descriptive and analytical Method คือพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วก็ทำการวิเคราะห์และวิจารณ์หลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้ง ตลอดจนปัญหาทั้งปวง พร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการให้สินบนนำจับของไทยทั้งในด้านการบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมาย (Law enforcement) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของการให้สินบนนำจับตามกฎหมายจราจรทางบก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามหลักสากล และเพื่อให้วงการนิติศาสตร์ของไทยเจริญก้าวหน้าสืบไป

สมมุติฐานของการวิจัย

การให้สินบนนำจับของไทย การบริหารการจัดการยังไม่เป็นระบบของกฎหมายที่ชัดเจนในเนื้อหาเพียงพอที่จะทำให้การบริหารกฎหมายเป็นไปเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างแท้จริง ยิ่งขาดมาตรการที่จะควบคุมตรวจสอบกลั่นกรองที่ชัดเจน การนำเอามาตรการเรื่องสินบนนำจับมาใช้จึงอาจเป็นปัจจัยล่อแหลมต่อการที่จะใช้ดุลพินิจไปในทางเลือกปฏิบัติ (Discrimination) การใช้อำนาจเกินขอบเขตบิดเบือนอำนาจ (Abuse of Authority) เพื่อหวังเงินสินบนนำจับมากกว่าจะเป็นไปเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งจะสร้างปัญหาความไม่เป็นธรรมกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน และอาจส่งผลกระทบต่อการชดเชยการยุติธรรมทางอาญาเนื่องจากมีสินบนนำจับเป็นเครื่องจูงใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. จะทำให้ทราบถึงปัญหาของการให้สินบนนำจับ และสาเหตุของปัญหาว่าเกิดจากอะไร เกิดจากระบบ บุคคลหรือกฎหมาย จะได้เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานั้นแก่ทางราชการ โดยเฉพาะในแง่ของการกำหนดนโยบายทางอาญาและการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
2. จะทำให้เกิดทักษะหรือประสบการณ์ในเชิงวิชาการในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา เมื่อประสบปัญหาในลักษณะเดียวกันหรืออย่างน้อยก็เป็นการจุดประกายทางความคิดหรือแนวทางเบื้องต้น แก่ผู้ที่ทำการศึกษาวิจัยในรายละเอียดอื่น ๆ ขึ้นไปในอนาคต
3. สร้างมาตรฐานหรือความเข้าใจในบทบาทเกี่ยวกับ การให้สินบนนำจับแก่หน่วยต่าง ๆ ของทางราชการให้มีความเข้าใจตรงกันไม่ว่าจะในแง่ของการกำหนดนโยบายหรือในแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การให้สินบนนำจับบรรลุเป้าประสงค์ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างแท้จริง ยิ่งกว่านั้นยังจะเป็นการกระตุ้นจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของการร่วมมือกันแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย
4. จะทำให้สามารถจัดปัญหา และอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเกิดจากการให้สินบนนำจับเป็นเหตุปัจจัย
5. สร้างทัศนคติและมุมมองแก่ประชาชน ให้มีความศรัทธาและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมว่าจะสามารถให้ความคุ้มครองและเป็นหลักประกันต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างแท้จริง และเกิดแรงจูงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากยิ่งขึ้น
6. จะทำให้ได้มาซึ่งมาตรการทางกฎหมายในการจัดโครงสร้าง ตลอดจนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการให้สินบนที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตามเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายอย่างแท้จริง